

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr., $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr., $\frac{1}{2}$ an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 franci, $\frac{1}{2}$ an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și Administrația: Strada Măcelarilor Nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În Bucuresci

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsani 35.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

La

Abonament lunar

pentru Noembrie st. v.

— cu prețurile din capul foi —

invită

Administrațiunea zărilor „TRIBUNA“.

Sibiu, 6 Noembrie st. v.

Toemai trei săptămâni sunt astăzi decând s'a închis conferența Românilor.

Decă aruncăm o privire asupra celor ce s'au petrecut în aceste trei săptămâni, vedem că ne-am lămurit bine în toate părțile.

Înainte de toate s'a stabilit pe deplin dovada, că în privința vederilor politice ale Românilor nu există între ei în nici o parte vre-o neînțelegere. Când s'a publicat convocarea conferenței noi am afirmat, că ea ne găsese pe toți strinși la un loc, pe toți uniți; astăzi n'avem decât să ne provocăm la fapte împlinite și să constatăm, că nici un singur glas român nu s'a ridicat în contra concluzelor conferenței. Acest adevăr îl ratificăm în fața presei maghiare și maghiarilor, pentru a o lipsi odată pentru totdeauna de dreptul de a folosi frasa banală, că „poporul român” este mulțumit cu stările actuale politice și numai „unii agitatori” fac sgomot mai ales prin țară. Provoacă formal presa adversară să ne numească un singur fiu al poporului, care s'ar fi declarat în contra hotărârilor luate la conferența din Sibiu în 27 și 28 Octomvrie a. c.

Efectul ce s'a produs în cercurile conducătoare politice maghiare prin atitudinea Românilor, manifestată la conferență, pare a fi deprimător. La Budapesta vestea despre cele petrecute la Sibiu nu numai că a surprins, ci totodată a consternat. Organul jidanomemțesc al guvernului s'a grăbit a ocupa străinătatea prin un articol, scris alteu cu o liniște neobișnuită la oficiușii nostri în cauze de naționalități. „N'au Românii gravamine”, — dicea el — „căci dacă ar ave, veniau înaintea camerei cu ele. Totul este o simplă demonstrațiune politică, preste care putem trece liniștiți la ordinea zilei“.

Celalalt organ guvernamental, care nu se citește în străinătate, a primit rolul, de a cuita „isbândile” închise în străinătate, de a „mulțumi presei din Germania pentru atitudinea sa, care va contribui la o și mai mare intimitate între Austro-Ungaria și Germania”. Prin voiele de presă, reproduse de noi în coloanele „Tribunei”, este dată fiecăruia posibilitatea, de a judeca, cât de puțin a succedat lui „Pester Lloyd” de a înăduși cestiunea română, și ce valoare se poate atribui chitanței lui „Nemzet” în presa germană chiar. Cât de consternate și de primite trebuie să fie cerurile maghiare politice, se vede și din împregiurarea remarcabilă, că presa lor conducătoare n'a luat nici cea mai mică notiță despre articoli publicati de presa germană în cauza Românilor. Pentru ei de astădată n'a existat Berlinul, ei n'a vădut și n'au audiat nimica.

Toate popoarele din Ungaria, afară de Maghiari, ni-au adresat, așteptând rezultatele conferenței, cuvinte de aprobare și de încurajare. Croații, Sârbii și Sașii, ei toți sunt cu noi. Constatăm cu adevărată satisfacțiune acest fapt, rezultat în urma conferenței, și sperăm, că timpul nu va mai fi departe, când se vor pute trage consecuențele firești pentru o apărare comună a drepturilor naționalităților din Ungaria.

Partea de dincolo de Laitha a monarhiei noastre a păstrat un rol de observator. Diarele de frunte din Viena au publicat rapoarte detaliate și obiective despre conferența Românilor, dar afară de „Deutsche Zeitung” și „Die Presse” nu s'a pronunțat nici un zăar asupra cestiunii. Articolul publicat de „Die Presse”, pe care îl reproducem astăzi la alt loc, este alteu destul de semnificativ, însă până-ce stă el izolat nu-l putem lua drept o enunțaițiune a cercurilor politice din Viena.

În străinătate glasul conferenței Românilor a aflat un răsădit foarte viu. Mai ales capitala Germaniei, unde astăzi se concentrează toate firele politice, a arătat un mare interes pentru cestiunea română. După cele publicate de noi până aci în această privință, ne credem dispensați a mai dovedi în special existența acestui interes, și ne mărginim a cita simplu diarele din Germania, care s'au ocupat cu cauza noastră. Ele sunt: „Allgemeine Zei-

tung” din München, „Norddeutsche Allgemeine Zeitung”, „Kreuzzeitung”, „Reichsbote”, „Germania”, „Staatsbürger”, „Politische Rundschau”, „Berliner Localanzeiger”, „Berliner Tageblatt”, „Börsencourier”, „Börsenzeitung” și „Berliner Neueste Nachrichten”. În fața acestui lung șir de diare, din care unele de o importanță netăgăduită politică, nu ne poate supăra nici-decât metoda mortificării prin tăcere aplicat de primele oficioase budapestane; ear' în fața cuprinsului articolelor publicați în diarele fruntașe independente putem lăsa în toată tigna pe „Nemzet” să se bucure de „chitanță” despre „și mai întimbele raporturi”.

Și în regatul vecin al României conferența a avut efectele sale. Se ved semne de o mișcare produsă între mulțimea de Ardeleni adăpostiți acolo, ear' mișcarea studenților universitari a prins chip și formă.

Nici presa italiană și franceză nu ne-a desconsiderat.

Este un lucru prea firesc, dacă noi ne țintim acum privirile noastre asupra acelora ce se petrec în străinătate, și ne bucurăm, dacă găsim în străinătate răsăditul, pe care am așteptat atâta timp să-l găsim aici în țara noastră. Aproape de două decenii și jumătate ne tot plângem despre durerile ce ni-se cauzează, protestăm într'una în contra neîndreptăților ce ni-se fac, suferim toate cu o îndelungă-răbdare devenită proverbială, însă nimeni nu ne bagă în seamă, nimeni nu ne aude, nimeni nu ne ascultă. Din contra, lealitatea noastră către Coroana ni-se aruncă în față de un funcționar public al statului și protestele noastre se califică de puterea statului drept fapte punibile și îndelunga noastră răbdare este explicată ca slăbiciune. Am ridicat dar' glasul nostru ca să fim audiați și înțelegi nu numai la Budapesta și la Viena, ci să fim audiați și înțelegi și în afară de hotarele monarhiei noastre. Și eată, că am fost audiați. Dacă am fost și înțelegi, viitorul va arăta.

De sine se înțelege, că prin cele ce s'au petrecut în conferența din urmă din Sibiu lucrarea noastră nu s'a terminat, ci ea numai s'a început.

„Die Presse” și conferența Românilor.

„Die Presse” din Viena a publicat în numărul seu 299 dela 30 Octomvrie n. următorul prim articol:

Cestiunea naționalităților se ține de cele mai delicate probleme ale politice interne din Ungaria. Originea ei datează dintr'un timp, când statul ungar încă nu era consolidat și rasa maghiară era silită să se asigure în treacăt de prietenia suportabilă a celorlalte naționalități prin autonomia acordată regatelor Croația și Slavonia și prin o anumită lege despre naționalități. Într'aceste cestiunea naționalităților s'a dezvoltat în Ungaria cu totul altminte, decum se putea admite după situațiunea dela începutul anilor șeptedecei. Precând adevă Maghiarii, — în mare măsură superiori celorlalte naționalități în ce privește maturitatea politică și îndemânătore, bogăția și cultura, — se grăbiau, pe calea măsurilor practice, a întocmi precă se poate de grabnic și bine clădirea statului ungar conform tradițiilor și intereselor rasei domitoare, celorlalte naționalități le lipsia instinctul politic de lipsă și le lipsia înainte de toate conducătorii cu talente diplomatice, care ar fi fost în stare, de a crea singuraticelor popoare o poziție precă se poate de bună. Conducătorii poporului maghiar li-a succed înainte de toate a despărți clasa avută și inteligentă a Slovaciilor decătră pătura indolentă a poporului de rind și a o desnaționalisa aproape. Pe de altă parte Sașii, Sârbii și Românii s'au pus încă mult în opoziție cu orice preț, — și rezultatul acesteia a fost, că în ciuda faptului, că nemaghiarii din Ungaria erau în majoritate, statul ungar tot a primit în sfârșit un caracter maghiar și, abstracție făcând dela Croația, și un caracter unitar. Frecările internaționale din Ungaria s'au extins și până la anii optzeci. Naționalitățile încă tot nu voiau să creadă la posibilitatea unei consolidări în înțeles maghiar; ele își risipiau timpul cu o rezistență pasivă sau cu o opoziție facțioasă și perduseră tot mai mult din teren, putere și influență. În loc de a se înțelege ele între ele sau de a se mulțumi cu compromise pe calea unei politice de oportunitate bine conduse, conducătorii naționalităților scriseseră pe steagurile lor deviza idealistică, dar' politicesc de deservire condamnabilă: Totul sau nimic! Numai după-ce toată lumea a vădut, că situația a devenit în defavorul naționalităților, Sașii și Sârbii s'au dat la umbră și de vre-o câțiva ani încoace aceste două naționalități, — cel puțin în majoritatea lor covârșitoare, — s'au aflat în idea de stat ma-

ghiară sub conducerea Maghiarilor, și după- cum se pare, de atunci încoace ele nu se plâng atât de mult pentru o apăsare violentă a naționalităților. Numai Românii, — cu excepția unei minorități mai prudente, — se află încă și acum străini, ca să nu țicem dușmănoși, față cu această idee de stat.

Acasta rezultă cel puțin din consultările și hotărârile conferenței, pe care vre-o sută și jumătate de notabili români au ținut-o di-lele trecute în Sibiu. Noi nu ne putem ocupa detalit nici cu dorințele și plângerile separate ale singuraticilor oratori, nici cu rezoluțiunile conferenței, deoarece- ce conferența a avut numai o singură culoare, culoare antimaghiară, și deoarece- ce în urmă e treaba presei din Budapesta, de a aprea valoarea tuturor enunțaițiunilor acestora și de a trage din ele eventuale concluzii pentru politica de naționalitate în Ungaria. Noi vom să scoatem la iveală numai unele și numai acele momente principale din rezoluțiunile propuse de Babeș, care pot să reclame un interes ce se extinde afară preste Ungaria. Momentul cel dintău privește lealitatea, pe care a exprimat-o și partea Românilor ce stă sub conducerea lui Babeș. Acastă expresiune a lealității, cu toate- că ea de sine ar trebui să se înțeleagă, — chiar și cu considerare la excesele cunoscute ale presei române agitatorice, — trebuie să producă pretutindenea mulțumire. Ar fi însă foarte de dorit, dacă o asemenea expresiune de lealitate nu ar trece preste „capurile” unei prudente tactice, ci ar sta în consonanță și cu faptele politice ale conducătorilor români. Și aci redactarea proiectată a unui memorandum către Maiestatea Sa, și din considerări constituționale și practice, numai cu greu se potrivește cu acele asigurări de lealitate față cu statul. Ori în adevăr crede Babeș și soții sei, că o scrisoare predată Coroanei preste capetele factorilor parlamentari și ale factorilor politici ar pute să aibă și numai cel mai mic rezultat? ...

Se înțelege, notabili români au ajuns la acest remediu fals numai prin poziția falsă, în care au ajuns prin aceea, că au recomandat poporului și pe viitor rezistență pasivă și abstenență drept cel mai bun și eficace mijloc al politice practice. Prin abstenență numai atunci se poate ajunge la un rezultat, când ea este spriginită de putere în mod fizic și moral. Preste minorități malcontente și facțioase se trece de obicei la ordinea zilei și ele trebuie atunci să poarte vestmintele, pe care 'le croese mâinile străine. Pentru minorități abstenența durabilă e de obicei o dovadă de slăbiciune ori de incapacitate politică. Și acest criteriu pare a se potrive cu

FOIȚA „TRIBUNEI”

Correspondența din Bucuresci.

IV.

Străinismul.

Eva e o piesă germană, Martira e franceză, amândouă sunt străine. În ele se petrec destule lucruri, care nu s'au vădut pe la noi, și numirile străine se subliniază dela sine în texturile românești; și se vrea nu poși să nu le bagi în seamă, în Eva mult mai puțin decăt în Martira, pentru- că în piesa germană este ceva simbur, urmăresci patimi, care sunt și ale tale, omenești și generale, în piesa germană privești situații reale, nesilite, natural dezvoltate. La Martira simburile nu-ți abate atenția dela suprafață, ear' aceasta e străină, și o simți prea mult, că e străină. Și totuși publicul nu a primit rece pe Martira, și avea drept să primească bine pe Eva. Dar' mă întreb, pentru- ce același public nu s'a bucurat și de D'ale carnavaului, în care va fi fost mai mult și mai individual „haz”, decăt în Sir Drake; și pentru- ce același public a rămas rece la Năpasta, o dramă, în care analiza psihologică, desvelirea patimilor deslănțuite este superbă? Și când îmi aduc aminte, că tema fundamentală a Năpastei este aceea a lui Hamlet (descoperirea unui omor), numai deosebit executată, mă întreb, de ce același public n'a putut găsi în sufletul lui câteva dramuri de interes să le închine unui autor român și original? Să nu căutăm motivele, să ne mulțumim a constata, că acel public este mai primitiv, mai indulgent pentru ce e străin, decăt pentru ce e românesc, al nostru. Astfel de lucruri se petrec însă și aiurea.

Se petrec și în Germania, a cărei conștiință națională s'a înălțat dealtfel printr'un mare război, ca și a noastră printr'un alt eroic război. Dela această conștiință s'ar cere să se manifesteze însă și în altfel, nu numai politicesc.

Acasta este tema unei scrieri germane, apărută de curând în Lipsa și scrisă de unul din cei mai de frunte autori din direcția realistă: M. G. Conrad.* Cartea este foarte instructivă.

Ea începe tocmai cu discuția străinismului sau iubirii exagerate și neîntovărite de critică, pe care Germanii o au față cu producțiunile franceze. „Francezii domnesc în teatrele noastre, ei domnesc în librăriile noastre, ei domnesc în saloanele artistice și în expozițiunile noastre anuale (München)”. Și de ar fi cel puțin operele bune, dar' în Fedora lui Sardou prostia psihologică ajunge la înălțimea turnului Eiffel; ear' precum s'a tradus în românește Mândrie și amor (Maitre des forges) de Ohnet nu cuprinde nici o simțire, nici un ton adevărat și totuși trece în triumf preste scenele germane. Dar' nu-i nimic, Ohnet este Francez și atât ajunge. În Berlin s'au plătit de ce mii de mări pentru Clemenceau al lui Dumas și s'a dat într'un teatru ce are în frunte numele Lessing; Lessing n'ar fi primit piesa aceasta nici în cinstă. Aceste stări au fost constatate și de corondenții italieni; tot acestor stări li-se cuvine învinuirea, că autorii germani nu se pot bucura de cinstă și chiar de foloasele materiale ce le merită munca lor. Dacă Franța se silesc a supune spiritului ei literar și artistic pe toate popoarele, ea se află în drep-

tul seu natural; dar' și Germanii sunt în dreptul lor, dacă se opun acestei domnii străine.

Acastă atitudine a lui Conrad își are izvorul în convingerea, că arta n'are să fie decăt națională; ea se-și iee inspirațiile dela poporul seu, se se individualizeze.

Conrad însuși lucrează conform principiilor sale; fară a căde în nenumărate amănunte, el localizează figurile sale, însă fără- ca din ele să lipsească aceea ce criticii germani s'au învățat să accentueze mereu: stările, calitățile omenești generale. Astfel tonul fundamental al unui roman al lui este durerea, că cele mai sublime fantazii artistice se sdobesc de lipsa de înțelegere a mulțimii; al altuia, că demonismul sensualității prăpădesc naturile mai gingașe, mai moi, mai superioare; și al treilea roman se revărsă conștiința puterilor nestoarse și a sângelui nestricat, vi-guros. (Va urma.)

Clara Milici.

— Novela —

de

I. Turghenev.

Traducere din limba rusă

de

Enea Hodoș.

(Urmare.)

Ea mergea pe stradă mereu înainte, cevași mai încet. Aratov venia după ea ca și mai înainte și nu vedea altceva, decăt aceeași mantilă cam veche și pălăria nu de tot nouă. Amorul seu propriu suferia la gândirea, că ea poate să creadă acum: „a fost deajuns se-ți dau un semn — și el a și alergat!“

Aratov tăcea... el aștepta se-ți răspundă; dar' ea n'a scos nici un cuvânt.

— Sunt gata să te ascult, — începu earăși el, — și voi fi foarte vesel, dacă îți voi pute fi de folos la ceva... cu toate- că eu, mărturisesc, trebuie să mă mir... trăind așa de retras... .

Dar' la vorbele din urmă Clara se întoarse repede către el — și el vădă o față atât de înspăimântată, atât de adânc înrăstă, în ochi cu nise lacrimi atât de luminoase și mari, cu o expresie atât de măchinită împregiurul buzelor deschise, — și atât de frumoasă era față aceasta, — încât el fără voe se împedecă, și simți ceva, un fel de frică — și compătimire și căință.

Ah, de ce... de ce ești așa... — dăse ea cu o diușie nerestabilă și cu o adevărată putere, — și cum răsuna glasul ei de mișcător! — E cu puțință oare, ca vorba mea să te fi ofensat... e cu puțință oare, că d-ta se nu fi înțeles nimic?... Ah, da! d-ta n'ai înțeles nimic, d-ta n'ai înțeles din ce 'ți-am spus, d-ta scie Dumneșeu ce 'ți-ai închipuit despre mine, d-tale nici prin gând nu 'ți-a trecut, cât de greu 'mi-a fost — se-ți scriu!... Ai fost preocupat numai de d-ta însuși, de vrednicia d-tale, de liniștea d-tale!... Și poate eu... (ea își apăsă atât de tare mâinile duse la buze, încât s'a audiat cum au pocnit degetele). Par'că eu aș ave se-ți prezent vre-o jălbă oare-care, par'că mai întâiu ar fi lipsă de o explicare... „Grățioasa mea regină“... „trebuie să mă mir“... „de îți voi pute fi de folos...“ Ah, nebună ce sunt! — M'am înșelat în d-ta, în figura d-tale!... Când te-am vădut mai întâiu... Ei... Erai așa de... Și măcar o vorbă! Așadar' nici măcar o vorbă?

Ea imploră... Fața ei fără de veste se înfrică — și tot așa fără de veste la o înfrățire răutăcioasă și îndrăzneță. —

Doamne! ce stupid lucru! — strigă deodată cu un hohot ascuțit. — Cât de stupidă este întâlnirea noastră! Ce ființă stupidă sunt eu! ... dar' încă dumnea-ta... Fui!

Ea făcu din mână o mișcare desprețuitoare, ca și-când 'l-ar da în lături, și trecând pe dinaintea lui, alergă în grabă spre bulevard și dispără.

Mișcarea aceasta din mână, hohotul acesta insultător, exclamarea aceasta din urmă deodată au readus lui Aratov dispoziția de mai demult și au nădușit într'insul simțirea ce 'se născuse în suflet, când ea cu lacrimile în ochi se întorsese către el. Earăși se necăji — și p'aci se strige pe urmele fetei ce se depărtase: „Din dumnea-ta poate să ese o bună aștriță, — dar' pentru- ce ai voit să joci o comedie cu mine?“

Cu pași mari s'a întors acasă, — și deși mai era supărat și indignat în tot mersul drumului, — totuși în timpul acestor simțiri rele, dușmănoase a străbătut fără voe amintirea acelei fețe admirabile ce o văduse numai un moment... „Si-a pus chiar întrebarea: „Pentru- ce nu 'i-am răspuns, când 'mi-a cerut măcar un cuvânt?“ — „N'am putut ajunge la vorbă“... gândi el... „Ea nu 'mi-a dat răgaz se-ți spun cuvântul acela... Si-apoi ce cuvânt se-ți fi spus?“

Dar' îndată își scutură capul și dăse cu mustrare: „comediană!“

Și totuși în același timp, — amorul propriu al junelui neumblat, nervos, la început ofensat, acum era ca și măgulit prin aceea, că uite, totuși ce patimă a înșufat... .

„Dar' pentru aceea, în momentul acesta“, urmă el meditația sa, „toate aceste, se înțeleg de sine, s'au sfârșit... A trebuit să vadă, că sunt ridicol...“

*) Deutsche Weckrufe, von M. G. Conrad, la W. Friedrich.

rezoluțiunea ce s'a luat ieri în Sibiu. Dar' dacă ar fi și adevărat, că regimentul Tisza, cu remi-niscentele sale din patruleci-și-opt, a comis câte o greșală și câte un păcat în ce privește politica de naționalități, aceste greșeli, prin abținerea Românilor, de sigur nu se vor pute corege pe viitor sub un regim al lui Szapary, Apponyi ori cum se vor mai fi numind. Abținerea va produce deoparte o impotență deservită, de altă parte ea trebuie să ducă la o amărâciune a poporului românesc și în urmă la o dispoziție, în care vederile de sigur foarte laudabile și bine grupate ale notabililor din Sibiu despre legalitatea dinastică și despre raportul cu România vor trebui să peară mult din valoarea lor practică. O abținerea facioasă înseamnă în politică, dacă nici nu moarte, dar' de sigur o stagnațiune. Numai în lupta deschisă, deși inegală, zace viață și progres, și de aceea conferența din Sibiu a impus poporului românesc din nou o probă de paciență nemeritată, pe care va trebui poate să o plătească foarte scump prin păgubirea mai departe a intereselor sale.

REVISTA POLITICĂ.

Sibiu, 6 Noemvrie st.

Afaceri interne.

În consiliul ministerial, ținut la 15 l. c. sub prezidiul Maieștății Sale, s'au luat, — după-cum împărtășese „Pesti Napló“, — următoarele hotărâri definitive: Punctul de mănecare al consultării de mai multe oare, în care s'a dat expresiune celor mai divergente păreri, l'a format articolul de lege 23: 1827. În înțelesul acestei legi, preoții au să trimită jurisdicțiilor în fiecare an copii autentice ale matriculelor, care copii însă după aceeași lege nu servesc spre altceva, decât spre aceea, ca, dacă matricula originală s'ar perde, matriculele să se poată conduce mai departe pe baza copiilor autentice. După-ce însă această lege pentru Ardeal nu are nici o valoare, chiar și din cauza manciutii ei, ar trebui să se iee o dispozițiune legislativă. Pentru-ca prin urmare afacerea matriculelor botezaților s'au dat de preoțimea catolică și ordonanța lui Csáky a dificultată din considerări dogmatice să nu colideze cu libertatea conștiinței, consiliul de miniștri a luat hotărârea, ca ordonanța ministerială să rămână deocamdată în vigoare, dar' ca pe viitor însușirile botezătorilor copiilor din căsătorii mixte au să urmeze din partea părinților, și aceste nu au să se facă numai la preoții intereșți, ci și la jurisdicțiunile sau organele delegate spre acest scop. În felul acesta jurisdicțiunea va fi în deplină posesiune a extraselor matriculare autentice.

E de însemnat, că din parte oficială se neagă autenticitatea acestei împărtășiri.

După-cum se aude, în legătură cu afacerea matriculelor botezaților se va aduce în discuțiune și cesțiunea căsătoriilor civile. Se ține, că minis-

trul de culte și instrucțiune publică nu se va feri de această cesțiune, ci va face în privința ei nisece enunțaițiuni foarte importante. Guvernul are de gând să aducă în cadrul dreptului matrimonial și căsătoria civilă, care însă nu se va introduce nici în mod obligatoric, nici în mod facultativ, ci drept o căsătorie civilă de necesitate după modelul austriac.

Excluderea Românilor din administrațiune.

De pe Câmpia Ungariei.

Până acum era de poveste dreptatea turcească. Sângele nu se prefăce în apă. Frații lor ajunși și ei din un stat oarecare demonic la creangă verde aici în drielul Europei, măsură fără genă dreptatea cu cumpăna rasei lor orientale, dar' țeara plânge și plătuse.

E treaba altora chemați a face politică mare. Eu fac o simplă cronică, ca să fie de material pentru cei ce au ochi să vadă, că suntem scoși din cadrul drepturilor și osândiți la datorițe siloie.

Aveam și noi până la anul 1886 o biată de lege comunală, care admitea să-și candideze și aleagă însași comuna diregătorii susținuți de diuna.

La întâmplare însă, că unde banii și forța nu puteau suprima sentimentul de rasă, poporul își alegea diregători din fiii sei, câte un biet de notar, medic ori jude comunal.

Aceasta a fost un pericol pentru ideea de stat maghiar.

La 1886 s'a revisuit apoi legea comunală. Revisiunea a consistat în transcrierea drepturilor comitetului comunal pe pretor și în restrângerea drepturilor electorale.

Poporului i-s'a dat dreptul pasiv: de a primi pe candidații pretorului și a-i plăti. În chipul acesta s'a salvat forma constituțională prin drepturi pasive și datorițe active.

Constatare cu datorițe fără de drepturi e o datorie constituțională specifică maghiară.

În praxă se tâlcuiesc așa această teorie, că: pretorul candidează la postul de notar, jude și medic pe cine vrea dînsul, legea i'a dat voe discrețională. Ear' dînsul candidează oamenii sei, după-cum adecă se recomandă în grația sa și a casei sale, și tu popor ai să primești pe aleșii pretorului și să-ți plătești, dacă vrei să-ți fie bine aici pe pământ, ear' de faci gură o pățesci ca și bietii Tăuțeni.

Tăuțul e o comună curat românească în comitatul Aradului. La ultima restaurație comunală s'a recomandat mai bine pretorului și casei sale arăndașul satului, din neamul lui Israel. *Dictum factum* jupânul e declarat decătră pretor de jude. Poporul rezonază contra acestei batjocuri, însă baionetele gendarmilor fac ocol între ei, și s'au ales s'ermaini cu coaste adrobite și cu arăndașul biru. *Pars pro toto*. Cam așa au decurs deardindul și alegerile notariilor. Doi „Satrohmani“ prelângă candidatul pretorului și treaba e făcută.

Bine. Aceste sunt organe politice, par' că juđii și notarii n'au fac pe noi Români. Avut-am noi domni și Turci, și Neupți, și Unguri, ear'

noi tot Români am rămas. Căci veți vorba românească: apa curge, petrele rămân. Și peatră e credința poporului românesc, pe care nici porțile iadului nu o vor birui.

Medicul însă nu e organ politic, ci un apostol al omenirii. Suferințele cad în domeniul umanismului.

Poporul trebuie să aibă medic, care să-și înțeleagă graiul durerilor, să-și cunoască moravurile, viciile, prejudeciile, înclinările, modul de viață, cu un cuvânt firea, ca să-și scie aia leacul suferințelor.

Aici trebuie să se ridice umanismul preste veletățile politice.

Am ajuns însă, ca și dîin suferințele omenirii să se facă politică. Eată cum:

În Toracele din Torontal se publică concurs de postul medical. Ambele comune sînt curat românești. Se prezentează la concurs și un medic român, eșit dela universitatea din Budapesta și cu praxă din spitalele capitalei, prin urmare nebănuț de influențe sociale străine, dacă chiar acest avantaj al unui medic la noi se socotese de păcat. Pretorul nu-l candidează. Comitetul comunal îi cere motivele, și răspunsul categoric e, că n'are să deie seamă nimenii și basta. Comitetul, conșcui de interesele sanitare ale comunei, declară solidar, că fără de candidarea Românilui neexcepționabil în respectul condițiilor de concurs, nu alege și se retrage. La ceea ce pretorul face alegerea cu votul ambilor notari și declară de ales pe un străin, Dumneșcu scie din ce parte a lumii. S'a făcut protest din partea comunei, dar' vorba ceea, Turcul te bate, Turcul te judecă, protestul e respins!

Poporul are acum să plătească medicul impus de pretor și organele sale, în schimb să-și mai învețe năravurile și limba, ca să-și poată spune durerile, căci veți Doamne, nu medicul e pentru comună, ci comuna pentru medic.

Tot în zilele aceste de grea ispită a fost la rînd îndeplinirea postului de medic în Sistaroveț, comitatul Timișului. Și aici s'a prezentat la concurs un Român asemenea colegului seu, eșit dela universitatea capitalei. Erau de toți doi candidați, un Român și un străin. Aici a mers treaba și mai pe față. Pretorul nu admise candidarea unuia din recurenții pentru conduita lui politică, nici numele nu i-l spune, ci provoacă comitetul să aleagă din celalalt candidat pe unul, pe unul din unu! În teoria alegerilor maghiare și aceasta e posibil, în Honolulu i-ar ride în față cu atari teorii.

Comitetul pretinde însă să se mărturisească de păcatele nenumitului, adecă ale Românilui, căci nici dinșii nu vor să aleagă un ștrengar. Păcate politice și basta, e răspunsul pretorului.

Aici însă a fost mai nenorocos domnia-lui pretor, că nu și-a aflat nici un singur vot pentru candidatul seu. Și ce a făcut? Concurs nou, bag-seamă să-și recruteze candidați de ai sei și să căpătuească un vot din comitet. Căci aceea încă e dreptate ungurească să aleagă un om, te miri ce Ovru ori venitură în sat, medic pentru comună, care-l plătesce.

cu un amor nefericit a împins-o la pasul acesta îngrozitor.

Aratov a pus încoțșor numărul gazetei pe masă. La aparență a rămas cu deservire liniștit... dar' deodată a simțit o lovitură în piept și în cap, — și încet s'a continuat după aceea în toate membrele. S'a ridicat, a stat puțin în loc — și ear' s'a așezat, ear' a citit corespondența. După aceea earăși s'a sculat, s'a pus în pat, și-a așezat mâinile sub cap, ca și amețit, s'a uitat lung la pîrete. — Puțin căte puțin păretele acesta i-se pără ca-și-cum s'ar fi întins... a dispărut... și el veđii în fața sa bulevardul în ceață sură, și pe ea în mantila neagră... după aceea tot pe ea la estradă... s'a veđut și pe sine însuși lîngă dînsa. — Ceea-ce îl lovea așa de tare în piept mai întîiu, acum începea să se urce... să se urce până la gît... Voia să tușească, voia să cheme pe cineva, — dar' glasul nu-l asculta, — și, spre mirarea sa, din ochii se începură a curge lacrimile ce nu și-le putea reține... Cine a scos lacrimile aceste? Mila? Căința? Sau numai nervii ce nu suportau sguduirea far' de veste? — Căci doară ea n'a fost nimic pentru el? Nu-i așa?

„Ș'apoi poate, să nu fie adevărat?“ se gândi deodată. „Trebuie să aflui! Dar' dela cine? Dela princesă? Nu, dela Kupfer... dela Kupfer! Însă el, cum se spune, nu este în Moseva? — Tot atît! Întîiu trebuie să mă duc la el!“

Cu reflexiunile aceste în cap, Aratov s'a îmbrăcat curînd, a luat o birje și a alergat la Kupfer.

IX.

Nu spera să-l găsească... și l'a găsit. Kupfer, în adevăr, lipsise cîtva timp din

Păcate politice nu pot avé acești oameni, care acum pășesc de pe băncile școalelor maghiare în viață.

Păcatul lor e păcatul nașcerii, sînt Români, și e înspăimîntător să fie cineva răsunat pentru nașcerea sa într'un stat civilizat.

Nu e aici vorbă de luptă politică, ci de extirpare. Procurorul regesc din Arad a spus-o rupt ales, că „extirpați“ trebuie, ear' faptele dovedesc, că acele cuvinte n'au răsunat în pustiu.

Și sfîrșitul?

Așa este scris despre străbunii noștri, că se luptau mai mult pentru limbă decăt pentru viață. Și sângele nostru încă nu s'a prefăcut în apă întocmai cît al domniilor lor al Maghiarilor în respectul simțului de dreptate. Aceasta o scim și simțim în toată picătura sîngelui nostru; și această conștiință ne este destul.

Ear' cine nu simte în vinele sale această viață românească, meargă la necroforii din Arad și Sibiu după sfat, cei morți n'au ce căuta între cei vii.

Cronică din Budapesta.

Budapesta, 16 Noemvrie.

Comisiunea de examinare a profesorilor pentru școalele medii s'a numit în zilele trecute pe 5 ani din partea ministrului de culte. Pentru limba română a rămas censorul de până acum, dl profesor Al. Roman. O schimbare esențială s'a făcut în privința terminelor de examene. Până acum erau pe an numai două termene, unul în Decembrie și altul în Mai; această dispozițiune s'a ridicat din partea ministrului și cu 1 Ianuarie 1891 intră noua dispozițiune în vigoare, pe baza căreia se vor ține în fiecare lună odată ori de două ori după trebuință (cu excepțiunea feriilor semestrale, când nu sînt termene) examene. Prin urmare tot la 14 zile poate obține candidatul termen, care atît pentru candidați, cît și pentru cenzori e o ușurare mare. Altă schimbare e, că s'a ridicat taxa cenzurii profesorele la 20 fl.

Promoțiune. Sămbătă în 15 Noemvrie st. n. s'a promovat de doctor în științele juridice dl Ioan Buna, notar comitatens în Oradea mare.

I. Bettelheim „Elena“. Roman din societatea bucureșceană. Dresda. Edițiunea E. Pierson. Criticul german Hans von Basedow publică în revista germană „Das Magazin für die Literatur des In- und Auslandes“ următoarele: După citirea romanului lui Bettelheim trebuie să presupunem, că viața bucureșceană e compusă din oameni, a căror viață atît internă, cît și externă decurge chiar așa, precum e pe placul unei literaturi pentru moment. Dîce: că la oamenii de acolo nu se află nici dezvoltare psihologică ori vre o situațiune încâtva adevărată, nici o legătură de idei mai logică. Cel puțin așa n-o prezintă autorul. Dacă își desvoaltă unul odată părerile sale logice, ca jurnalistul Petrace pag. 59, și ajunge la un loc, care i-ar forma poenta, o retace cu o

Moseva, dar' de o săptămână s'a întors și tocmai își propuse din nou să cerceteze pe Aratov. — El l'a primit cu veselie obișnuită — și începu a-i explica ceva... dar' Aratov îl întrerupse cu întrebarea nerăbdătoare:

— Ai citit? — E adevărat?

— Ce să fie adevărat? — răspuse Kupfer spîriat.

— Despre Clara Milici?

Fața lui Kupfer luă un aer de compătimire. — Da, da, frate, e adevărat; s'a otrăvit! Așa miserie!

Aratov tăcea. — Și tu ai citit în gazeta? — întrebă el: — sau, poate, ai fost însuși la Kazan?

— Am fost la Kazan, într'adevăr; cu princesa am dus-o acolo. — A pășit aici pe scenă — și a avut mare succes. Eu n'am rămas aici până la catastrofa... Am fost la Iaroslav.

— La Iaroslav?

— Da. — Am însoțit acolo pe princesa... Ea s'a stabilit acum în Iaroslav.

— Dar' tu ai informațiuni sigure?

— Cele mai sigure... din mîna dîntîi! — În Kazan am făcut cunoștința familiei sale. — Dar' stăi, prietene... se pare, că te irită mult scirea asta. — Și, imi aduc bine aminte, ție nu-ți plăcuse atunci de Clara? Înzadar! A fost o fată minunată — ce mai cap! Primejdios cap! Mult m'a măchnit!

Aratov n'a ținut o vorbă, s'a lăsat pe un scaun — și, după cîtva timp, a rugat pe Kupfer să-și povestească... S'a împedecat.

(Va urma)

întorsătură frumoasă, ca următoarea: „Petrahe își desvoaltă acum concluziunea trantă, care, din considerare pentru cititor, — o retăcem. Această considerare e foarte amabilă, dar' venim prin ea în aceea situațiune fatală, de a nu pute admira spiritul autorului, căci acesta se manifestă în carte, — precum se vede, — numai în locul retăcut. Un roman sau novellă nu e carte, din punct de vedere artistic e palidă, dar' e într'atată interesantă, că se ocupă cu momentele principale din cel mai recent trecut al României, și ne prezintă un chip, — nu rău zugrăvit, — al vieții externe a societății române. Bettelheim, — așa se vede, — a studiat țeara și oamenii; e însă de mirat, că nu ne prestă nimic caracteristic. Asta ar fi fost aici foarte la loc și ar fi schimbat forma întregului roman. Ar fi trebuit să se ocupe chiar cu psihicul caracterului național român și nu cu principiile vieții boieresci, extrase din articoli de fond, prezentate de autor în dialoge foarte greoaie. Din cartea aceasta s'ar fi ales una bună, foarte bună, dacă ar fi urmărit autorul toate firele, care le-a început, dacă ar fi fost mai logic și precis și dacă ar fi și combinat aceea ce ne prezintă ca natural. A vedé însă oamenii mai riđend, mai plîngend, iubind și urînd și a nu scî de ce și cum e foarte înstrăinător. Ori e asta colorit local? — Păcat, că Bettelheim nu și-a prelucrat încă odată romanul, căci în forma aceasta are, precum am ținut, numai valoarea unui articol de fond scris în dialog.

Lez.

CRONICĂ.

Archiducele Ioan (Ioan Orth). Guvernul din Viena a primit scire din partea guvernului Republicii Argentine, că organizează două expediții pentru căutarea lui Ioan Orth. Una din expediții va visita coastele, alta se va îndrepta spre capul Horn, urmînd drumul, pe care trebuie să-l fi luat „St. Margareta“.

Reforma penitenciarelor. Citim în „Pester Lloyd“, că deoarece ce numărul condamnaților internați în penitenciarele țerii e cu mult prea mare pentru spațiul acestor instituite, administrația justiției își ține de cea mai urgentă datoriță reformarea penitenciarelor și în legătură cu aceasta modificarea unor paragrafi de lege ai codului penal. Privitor la punctul din urmă s'a și proiectat deja, după-cum află „Pesti Hirł“, ca furul să nu mai fie pedepsit cu arest simplu, ci cu carcer. Lucrările pregătitoare în această privință decurg deja în ministerul de justiție.

Adunarea generală a notarilor publici regesci. În sala cea mare a tribunalului reg. din Pesta notarii publici regesci din toate părțile și-au ținut în 16 l. c. adunarea generală, în care s'au discutat mai multe cesțiuni însemnate ce cad în sfera de activitate a notarilor publ. reg. După tînirea adunării toți notarii au făcut sub conducerea lui Sigismund Rupp o vizită oficioasă ministrului de justiție Szilágyi.

O faptă bună. Primul din Gherla cu data de 16 Noemvrie următoarele șire: Domnule redactor! Călătorind astăzi cu trenul căii ferate someșene dela Cluj către Bistrița, la stațiunea din Gherla mi surprinse o adunare imposantă cu întreagă preoțimea din loc gr-cat. și armeano-catolică îmbrăcată în ornat bisericesc. Atunci căpătai înconșcintarea, că osemintele fiului celui iubit al națiunii române, patronul bisericilor, școalelor și al sîracilor, Nicolau F. Negrutiu, aduse cu trenul, pe care călătoriam, se vor înmormînta; deci descinsei, și eu din tren și asistai la ceremoniile funerale, — las ca altul mai competent să descrie în detalii acest act sacru, la care mai multe sute de bărbați și dame din loc și giur au vîrsat lacrimi ferbinți de condolență pentru pierderea defunctului. Sper, că și vorbiriile ocazionale ale domnului Ioan Papiu, Dr. Ioan Pop, Podobă, protopopul Anton și Dr. Tripion, advocat, tot atatea vorbiri clasice, se vor da publicității. Numărul cununiilor cu inscripțiuni a putut să fie la 50, prelîngă care a lipsit comuna unui iubitor și stimător, a defunctului și a familiei Negrutiu. — Această împiegurare mă făcu scrupulos, și observînd pe dl advocat Gavril Manu în cancelaria dlui Dr. Negrutiu cu peană și cu o hîrtie în mînă, cu încredere și curiositate îl întrebai: „Ce faceți dle Manu?“ la care imi răspuse: „Împletec și eu o cunună, deși înmormîntarea s'a terminat“. Deci îl lăsa să scrie. După terminarea scrisorii din nou mă adresai cătră dl advocat: „Da Vă e gata cunună?“ la ceea-ce imi dete deslușirea: „e gata, aci e, deslegăți-o!“ Și eu restrînd frunzele cununii în număr de o mie, cu bucurie mă conșcui, că dl Manu ad *exemplum* damelor române dela Brașov, în loc de o cunună vescejiitoare a făcut o cunună mai mult durabilă, alăturînd 10 fl. cu rugarea, ca cu suma aceasta modestă să se procure din cancelaria decedatului cărți de citire folositoare pentru elevii școalei principale gr-cat. române din Lăpușul-unguresc, cu imprimarea: „În pia memorie a dlui Nicolau F. Negrutiu, patronul școalei din Lăpuș, decedat la 11 Noemvrie 1890 în Abazia. Cununiile de pe sciriu au putut valora dela 600—1000 fl. Cununa dlui Manu însă va avé o valoare vecinică. Sperăm, că onorabila familie Negrutiu își va ține de o ambițiune și fericire, dacă urmînd exemplul piului decedat, și pe viitor va ajutara și protegea susținerea acelei școale, în care și acum se

Strada Măcelarilor Nr. 21.

[969] 4—6

[1-1]

Pretul unui exemplar 12 cr.

Celor-ce cumpără un număr mai mare de exemplare, cu deosebire librarilor și preste tot
vîndătorilor, se dă rabatul cuvenit.

Budapesta—Predeal					Predeal—Budapesta					Budapesta—Arad—Teiuș					Teiuș—Arad—Budapesta					Copșa-mică—Sibiiu				
	Tren accelerat	Tren de pocăncă	Tren de pocăncă	Tren de pocăncă		Tren accelerat	Tren de pocăncă	Tren accelerat	Tren de pocăncă		Tren accelerat	Tren de pocăncă	Tren de pocăncă		Tren accelerat	Tren de pocăncă	Tren de pocăncă		Tren accelerat	Tren de pocăncă	Tren de pocăncă			
Viena	3.25	8.—	10.50		București	7.35			4.45	Viena	8.—	10.50	3.25	Teiuș	12.59	4.51		Copșa-mică	4.05	10.47	7.10			
Budapesta	9.25	2.—	7.35	6.10	Predeal	1.08	5.35		9.12	Budapesta	2.—	8.15	9.40	Alba-Iulia	1.39	5.27		Șeica-mare	4.35	11.17	7.43			
Szolnok	11.22	4.05	11.07	9.28	Timiș	1.37	6.19		9.41	Szolnok	4.20	11.18	1.02	Vințul-de-jos	1.56	5.44		Loamneș	5.16	11.58	8.27			
P.-Ladány	1.07	5.46	1.20	11.38	Brașov	2.13	7.21		10.17	Arad	2.20	4.10	5.50	Jibot	2.23	6.06		Ocna	5.47	12.29	8.59			
Oradea-mare	2.24	7.01	3.02	1.51	Feldioara	2.43	4.00		10.32	Glogovaț	2.34	4.22	6.02	Orăștie	2.29	6.28		Sibiiu	6.10	12.52	9.23			
Mező-Telegd.	2.32	7.11	3.09	2.06	Apatia	3.12	4.14		11.18	Győrök	3.05	4.46	6.23	Simeria (Piski)	3.37	6.56								
Rév.	3.02	7.41	3.48	2.46	Agostonfalva	3.32	5.20		11.30	Pauliș	3.23	4.58	6.34	Branicica	3.53	7.26		Sibiiu	7.35	4.34	9.50			
	3.33	8.16	4.31	3.40	Homorod	3.47	5.47		11.51	Radna-Lipova	3.39	5.16	6.52	Ilia	4.18	7.48		Ocna	8.02	4.58	10.14			
Bratec			4.54	4.03	Hașfalău	4.20	6.35		12.27	Conop		5.38	7.17	Gurasada	4.43	8.10		Loamneș	8.30	5.25	10.40			
Bucia			5.14	4.25	Sighișoara	5.25	8.12		1.35	Soborșin		5.53	7.33	Zam	4.53	8.20		Șeica-mare	9.05	5.55	11.10			
Ciucia	4.26	9.05	5.40	4.51	Elisabetopol	5.45	8.47		1.59	Zam		6.33	8.20	Soborșin	5.21	8.48		Copșa-mică	9.34	6.20	11.35			
Huiedin	4.58	9.35	6.22	5.32	Mediaș	6.12	9.29		2.32	Radna-Lipova		6.58	8.49	Conop	5.56	9.17								
Stana			6.3	5.49	Copșa-mică	6.33	10.10		2.59	Ilia		7.22	9.16		6.46	9.54		Cucerdea						
Aghirș			6.59	6.17		6.46	10.32		3.13	Branicica		7.38	9.32		5.49	7.36		Oșorhei						
Ghirbău			7.11	6.28		6.48	10.42	11.47	3.18	Deva		7.54	9.51		6.06	7.50		Reghinul-săs.						
Nădășel	5.49		7.24	6.44			11.01	12.04	3.33	Simeria (Piski)		8.14	10.18		6.24	8.03								
Cluj	6.02	10.35	7.39	7.04			11.37	12.32	4.03	Orăștie		8.43	10.44		6.53	8.26		Cucerdea	2.55	8.20	2.56			
Apahida	6.12	11.02	7.54	8.30			11.52	12.44	4.14	Jibot		9.12	11.14		7.06	8.38		Cheta	3.25	8.53	3.26			
Ghirșiș	7.30	12.42	9.18	10.81			12.23	1.06	4.36	Vințul-de-jos		9.34	11.39		7.45	9.05		Ludoș	3.41	9.11	3.42			
Cucerdea	7.55	1.18	9.49	11.19			1.23	1.30	5.06	Alba-Iulia		9.56	12.05		11.51	2.25		M.-Bogat	3.56	9.39	3.57			
Uioara			1.55	9.56			1.50	1.54	5.24	Teiuș		10.17	12.26		1.55	5.50		Cipeu-Iernut	4.33	10.18	4.34			
Vințul-de-sus			1.33	10.02			2.20	2.16	5.45			10.44	12.58		7.20	1.40		Kerelő-Sz.-Pál	4.48	10.34	4.49			
Aind	8.21	1.55	10.22	12.02			2.28	2.23	5.51									Nireșteu	5.11	10.58	5.12			
Teiuș	8.37	2.14	10.39	12.26			2.39	6.08										Oșorhei	5.30	11.17	5.31			
	8.42	2.24	10.57	1.13			3.33	3.16	6.72										5.46		5.46			
Crăciunel			2.49	11.20			5.28	4.32	7.52									Reghinul-săs.	7.25		7.25			
Blaj			3.02	11.36			6.05	4.53	8.10															
Micăsasa	9.14		3.48	12.04			6.26	5.32	8.30															
Copșa-mică	9.49		3.48	12.23			6.42	5.48	8.50															
Mediaș	10.07			12.39			6.58		9.05															
Elisabetopol	10.30			1.08			7.24	6.11	9.19															
Sighișoara	11.06			1.50			7.47	9.43																
Hașfalău	11.21			2.06			8.27	6.43	10.02															
Homorod	12.37			3.20			8.49	7.12	10.41															
Agostonfalva				3.56			9.08		10.56															
Apatia				4.19			9.28		11.13															
Feldioara				4.44			1.10	10.04	7.51															
Brașov				4.94			1.36	10.41	8.17															
				5.20			2.01	11.06	8.2															
				5.80			2.08	1.19	8.47															
Timiș				12.23			2.31	3.31	10.09															
Predeal				1.87			3.81	6.35	11.51															
				2.22			5.11	6.35	11.51															
București				11.45			7.15	6.50	1.55															
							1.40	3.—	7.20															
									6.05															
Murș-Ludoș—Bistrița					Bistrița—Murș-Ludoș					Arad—Timișoara					Timișoara—Arad					Simeria (Piski)—Hunedoara				
Murș-Ludoș				4.—	Bistrița				1.16	Arad		6.41	12.20	9.10	Timișoara		7.20	3.30	8.15	Simeria (Piski)		11.05	8.88	
Țăgu-Budatelic				7.07	Țăgu-Budatelic				4.15	Aradul-nou		7.09	12.44	9.22	Sân-Andrei		7.09	3.16	7.59	Cerna		11.26	8.59	
Bistrița				9.59	Murș-Ludoș				7.21	Németh-Ságh		7.31	1.09	9.41	Mercuzifalva		6.51	2.43	7.25	Hunedoara		11.55	9.28	
Nota: Numarii incuadrate cu linii groase inseamna oarele de noapte.																								

Editura și tiparul Institutului tipografic, societate pe acțiuni în Sibiu sub responsabilitatea lui Ioan Popa Necsa